

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre ————— 6 korona — fillér.
Félévre ————— 3 " —
Negyedévre ————— 1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők. (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

Nyitótér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

A király szava.

A fejedelmek szavai mindig közfigyelmet keltenek és közmegbeszélés tárgyát képezik.

Főleg ősz uralkodónknak ajkáról elhangzott szavak érintenek minket, hű magyar nemzetét bizonyos fenköltéssel, mert tudjuk, hogy azon szavak nagy megpróbáltatások tüzeiben megtisztult szívből fakadnak.

A napokban is végig hordozta a hír királyunk ő felségének valóban királyi szavait.

A magyar tanítótság ugyanis testületileg tisztelgett a királynál és az uralkodó ezen szavakkal bocsátotta el a küldöttséget:

— *Tanítsák a gyermekeket magyar hazafiságra!*

Más időben is megtették volna eme fenséges szavak a maguk hatásukat, de ma, mikor az ismeretes és sajnálatos pedagógiai baklövések vannak napi renden, kétszeres súlylyal bírók.

A király magasan felülemelkedett a nagy port felvert afferon, azt említésre méltónak sem találja, hanem e helyett egy Ariadne fonalat ad a magyar tanítótság kezébe, mely őket nem csak a kérdéses és valóban kicsinyes affertől eltereli, de kivezeti a pedagogia ezerszálu utvesztőjéből és odaviszi, hol a ma-

gyar tanítótság hivatásának forrása vagy on.

— *Tanítsák a gyermekeket magyar hazafiságra!*

Nos jó tanító urak, ez a valódi magyar pedagogia! Nem az, hogy osztott vagy osztatlan népiskolai tantervünk legyen. Nem is az, hogy vajjon Ázsiának szigeteit tudja-e az a gyerek, nem is az, vajjon a nyelvtant Simonyi, vagy egy másik rendszer szerint tanítsuk. Hanem annak titka, mi módon kell a magyar gyermekeket magyar hazafiságra tanítani.

Jól tudjuk mi azt, hogy a tanítói kar is megértette a királyi szavakat. A tanítótság is könnyebben lélegzik, midőn ősz királyunk tanácsát hallja. Mert hiszen a királyi szavak csak aczélozzák az ő hivatás szeretetüket, munkásságukat, miket nem egyszer a nagyzás hóbortjával, a modern, szürke elméletek zürzavarával és kicsinyes csipkedésekkel zavarnak meg.

Tudja meg tehát az egész ország, hogy a tanító hivatásának központja a magyar hazafiságra valótanítás-nevelés. Mert ha hazafiságra tanítjuk a gyermekeket, ezzel kioktatjuk minden erényre, minden jóra, nemesre.

Az igaz magyar hazafiságnak fundamentuma, alapja a hit, a vallásosság. A magyar hazafiság gyökere ott van a kereszténységben, számai ott húzódnak a mult dicső

alakjaiban, kik Istenért, hazáért és királyért küzdöttek.

Az igaz hazafiságnak egyik esillogó vonása a kötelesség hű teljesítése. Kötelessége a jó hazafinak hazájáért, ha kell, meghalni. És ez erény. De kötelessége hivatását is betölteni, lelkiismeretesen virrasztani a haza érdeke fölött még a legkisebb hivatalban is. És ez nem kevésbé erényszámba megy. Mert éppen a kötelesség fogalmanak megtévesztése okoz ma a társadalomban legtöbb bajt, legtöbb bonyodalmat, azért kell ma különösen az ifjúságot arra szoktatni, hogy a kinek joga van, annak kötelességének is kell lennie.

A király azonban nem csak kijelölte a magyar tanítótság hivatását, de elismerte nagy küldetésüket, elismerte, hogy az ő kezükben van — a jövő!

Üdvözölve legyetek tehát magyar tanítók azon alkalomból, hogy a királyi szó elhangzott. Nemes a ti hivatástok, de fárasztó is. Szép, de tövises is. Hát azokat a töviszurásokat, miket mostanában munkátok közt kaptatok: feledjétek. Egy királyi szó, mely elhat az ország minden zugába, felemel titeket és oda állit benneteket a nagy nemzeti munka forumára.

Itt pedig egy nemzet emel kálapot elöttetek!

TÁRCZA.

A magyar népoktatás és az agrar-kérdés.

Megnyitó beszéd a Szatmár-Ugocea vármegyei R. kath. Tanítói egyesület 1900. évi közgyűlésén. Irta és elmondta: **Bodnár Gáspár** elnök.

Uj társadalmi program, uj társadalmi munkásság, uj társadalmi élet — ez ma a jelszó, melyet tekintélyes számú, kipróbált vezérembereink zászlójukra irtak.

És hála a Gondviselésnek, e zászló alatt már egy egész tábor munkálkodik, harcol és bizik a jobb jövőben.

Igen, mélyen tisztelt közgyűlés, lehetetlen tagadnunk, hogy ugy maga az Egyház, a kormányzat, sőt maga a nagy társadalom is vállvetve igyekszik a mai kornak egyik

leghatalmasabb, legégetőbb kérdését tisztázni, a sikeres megoldás útjára vinni.

Ez a kérdés: az *ugynevezett agrar-kérdés*.

A művelt világrész minden földmivelő államát foglalkoztatta és próbára tette már ez a kérdés. A mi édes hazánkban ugyszólván varázsütésre lépett fel, társadalmunk egét, mint a hirtelen támadt viharok fellegei borították el.

Nemzetünket vezető és fentartó Gondviselés munkájának kell tekintenünk, hogy a mily hirtelen támadt a fenyegető veszedelem: oly serényen igyekezünk rálépni azon utra, melyen haladva megmenthetjük, talpra állithatjuk a nemzettest ugynevezett gyökerét, a *földmives osztályt*. . . . Hogy immár nemzeti meggyőződéssé leszen hazánk boldogsága, fajunk erőssége, munkaképessége és megelégedése, attól függ, mi módon karoljuk fel mezőgazdaságunkat, mily erős kezekkel építjük fel azt a hidat, melyen keresztül

a nemzet törzsét az őt megillető élettevékenységre juttathatjuk.

Mindezekből észrevehetjük, mélyentisztelt Közgyűlés, hogy az uj társadalmi programnak, most már mondhatjuk, *nagy nemzeti munkásságnak*, — ugyszólván — tengelyét képezi az ugynevezett agrar-kérdés . . .

A kezdet-kezdetén, talán épen, mert a cikázó villámok — mint említém — hirtelen törtek elő a távol fellegekből, ezt a nagy, sok irányu kérdést tisztán *nemzetgazdasági szempontokból* mérlegelték . . . A mint azonban az eszmék szélesedtek, az ok és okozati viszonyok tisztultak, sőt napról-napra mélyebbre szántódtak: az *agrar-kérdés* szoros összefüggésbe jutott a *pedagógiával*, illetőleg népnevelésünkkel.

Ma már nincs hazánkban államférfiu, ki midőn az agrar-kérdéshez nyul, ne vetné sas tekintetét a magyar népoktatás nemzeti feladatára. És nem létezhetik öntudatos ta-

INGLIK JÓZSEF

szabó üzletében Szatmár Deák-tér (városház épület.) Teljes **katonai fölszerelési** cikkék raktára, **egy éves önkéntesek, tartalékos tisztek** elegánsan és előnyösen fölszereltetnek, **elvállalom mindennemű egyenruhák átalakítását, polgári ruhák** a legújabb divat szerint készítettnek. **Papi öltönyök, reverendák** előnyös árban.

A nemzet ünnepe.

Még mielőtt megindult volna az országos mozgalom, lapunk hasábjain egy vezércikk jelent meg, mely felhívta a figyelmet Vörösmarthy születésének 100-ik évfordulójára. Korántsem állítjuk, hogy ez a cikk adott volna lökést azon általános lelkesedésnek, melylyel hazánknak minden jóérzésű fia felkarolta ezt a magasztos eszmét, csak örömnünknek akarunk kifejezést adni, hogy a nemzet dicső múltjának, a dicső múlt nagy fiainak ünneplésében vallás és osztálykülömbőség nélkül együttérez e hazában minden nemesen dobogó kebel, kiki a maga módja és tehetsége szerint törekszik hozzájárulni a nemzeti érzélem imponálás megnyilatkozásához.

A nagy költő halhatatlan emlékét szoborral is megörökíti a nemzet. Nemes tett, de végrehajtani lehetett és kellett volna előbb. Kissé gondolkozóba ejti az embert, miért kellett ezt a tenger időt bevárni. Miért van az, hogy csak most, születésének 100-ik évfordulóján érlelődött meg a nemzet fiaiban az a tudat, hogy s *Szózat* költőjének szobrot kell emelni a haza szívében. Miért kellett megelőzni ezt a szobrot más költők szobrainak? . . Nem volt-e ő olyan nagy, mint bármelyik amazok közül? . . Vajon lángoló hazaszeretete nem lelkesít-e még ma is épen úgy, mint a többi nagynevű költőké? . . A szózatnak minden egyes szava, nemde a hazaszeretetek esküje? Független kérdések melyekre a gondolkodó elme könnyen megtalálja a feleletet.

De ne igyekezzünk megzavarni a szívek lelkes hangulatát, örvendjünk, hogy végre valahára meglesz és legyünk azon, hogy minél általánosabbá tegyük a kegyelet ünnepét.

A budapesti kath. kör kebeléből indult ki a szobor felállításának magasztos eszméje, az ő kebelében kezdték meg a gyűjtést, s mikor elérkezett az idő, hogy az egész nemzet bevonassék a kegyelet munkájába, nem kívánt magának részt az alkatás dicsőségéből. Kezdeményezésével dokumentálta, hogy a költő a miénk, lemondásával, hogy a hazáé. Felkeltette a kegyelet lelkesedését, azután egybeolvadt e lelkesedéssel, hogy nagyobb legyen az ünnep összhangja, általá-

nító, a ki lelkében meg nem volna győződve, hogy a nagyjában körülvonalozott munkásságban a *néptanítóknak valóságos missiójuk van.*

Ugyanazért szükségtelennek találom bővebben indokolni a mélyentisztelt Közgyűlés előtt, miért választottam elnöki megnyitóm tárgyául annak rövid, és e keretben lehetséges módon való megbeszélését, *hogy minő kapcsolatban van népnevelésünk az agrar-kérdéssel?*

* * *

Mélyentisztelt Közgyűlés! E kérdéstről nem én szólok először és nem is itt tárgyalunk első ízben. A tanügyi lapokban már ugyyszólván egy kis irodalma van ennek a kérdésnek. Maga a kormányzat is tényekkel mutatta meg az említett benső kapcsolatot, midőn behálózta országunkat a gazdasági ismétlő iskolákkal, midőn a várva-várt új tantervben új irányt szab a jövő népoktatásnak. A törvényhozás mindkét házában a legnagyobb érdeklődéssel és gyakorlatiassággal szólottak ez ügyhöz.

De joggal hihetem, hogy a felvetett eszmék, kérdések csak akkor fognak tisztulni, megérlelődni, ha a részleteket mentől jobban mélyítjük, ha a különböző felfogásokat

nosabb a hatás, melyet igazi művészete kelt ma, az általános hanyatlás napjaiban.

Ennek tudata azonban kötelességeket ró Magyarország katolikusaira. Ez a kötelesség Vörösmarthy emlékének megünneplése mindenütt az igazi hazaszeretet és valódi művészet érdekében.

E kötelességérzet hatása alatt egyesült városunkban is az „*Egyházmegyei Irodalmi kör*“ és a „*Katholikus kaszinó*“ vezetősége, hogy közöttünk se muljon el nyomtalanul az a magasztos ünnep, melyre lázas tevékenységgel készülnek Székes-Fehérváron, a halhatatlan költő szülővárosában. Nálunk is ünnep lesz és szeretjük hinni, méltó Szatmár város társadalmához. Itt az idő, midőn kath. közönségünk megmutathatja, hogy lelkesedik a nagy, nemzeti eszmék iránt. Nem szabad arról az ünnepről hiányzani senkinek, aki katolikusnak és magyarnak vallja magát. Egyesítsen mindnyájunkat a közös nagy cél, halhatatlan költőnk emlék-ünnepét magasztossá tenni. Megérdemli ő ezt a haza minden egyes fiátó.

A villamos vezeték esztetikai oldala.

A régiebb időben elegendő volt egyetlen egy oszlop arra, hogy dicsőséget hirdessen, ma már megszámlálhatatlan oszlop beszél Szatmár dicsőségéről. Csakhogy az a dicsőséget jelző oszlop régebben fémbe volt és megfelelt a jóízlésnek, mostanában pedig az oszloperdő farönkökből áll és nagyon sérti az esztetikai érzéket. Ez a nagy különbség a múlt és jelen között!

A szegénynek minden többé kerül, mint a gazdagnak, mert a szegény apránként vásárol és így nagy perczentet fizet. Ámde hiába lelkesitenők a szegény embert nagyobb és olcsóbb befektetésre, mert nem telik tőle egyszerre nagyobb kiadás s azért marad nála minden a régieben. A város is tudta azt, hogy a mostaninál czélszerűbben és a jó ízlésnek megfelelőbben lehetett volna berendezni a villamvilágítási vezetékét, de úgy találta, hogy ő szegény s egyszerre nem adhat ki annyit. Ez oknál fogva mellőzte a czélszerűbb, izlésesebb, olcsóbb, de egyszerre nagyobb kiadással járó föld alatti kábelrendszert és faoszlopokra alkalmazta a vil-

lamos vezetékét. — Nincs szándékunk jelenleg bírálgatni azt, mennyiben volt jogosult az előbbi okoskodás és mennyiben nem, hanem számolunk egyszerűen a tényleges állapottal, hogy faoszlopokon nyugszik a villamvilágítási vezeték. Csupán azt a kérdést tesszük fel önmagunknak, vajjon szükséges volt-e annyi disztelen fa-oszlopot felállítani és hogy egyáltalán szükséges-e ennyit tényleg fentartani?

Mindakét kérdésre nemmel kell válaszolnunk. Nem volt szükséges annyi oszlopot felállítani, mert nagyon sok utcán teljesen a ház sorra lehetett volna szerelni a vezetékét. Ha akadt volna is egy pár helyen alacsonyabb ház, egy-egy vasrud megtette volna a szolgálatot. Ez a szerelés, míg egyrésztől nem bántotta volna a szemet, úgy más részről nagy megtakarítást képezett volna a költségekben, mert azok az oszlopok elég drágák és aránylag nagyon kevés ideig tartanak. Gyakran ki kell ezeket cserélni újakkal s mindannyiszor szerelési költségek is fordulnak elő, holott a falra szerelt vezeték évtizedeken át nem szorul javításra, legfeljebb egy pár porcellán harangot kell rajta kicserélni, ami az oszlopknál is előfordul még pedig sokkal gyakrabban, mint a falra alkalmazott vezetéknél.

De ha nem volt szükséges annyi faoszlopot felállítani legalább a város belterületén, ebből önként következik, hogy nem is szükséges ennyi oszlopot fentartani. Okkal móddal el lehet távolítani az oszlopok legnagyobb részét, úgy, hogy legfeljebb a külső utcákon marad itt ott egy,—őrr gyanánt.

A város már nagyon sok esetben meggyőződhetett róla, hogy ilyen dolgot nem lehet csupán egy ember izlésére bízni, akinek talán nem is áll nagyon érdekében, hogy az ilyesmivel sokat törődjék.

Az volna a leghelyesebb, ha egy esztetikai bizottság örködné az ilyen dolgok felett és vétőt mondana ott, ahol a munkát a jó ízlésnek megfelelőbben is lehetne végezni.

Hány olyan rozoga faalkotmányt látunk, mint fényelosztási csomópontokat, melyekben verebek s talán még patkányok is fészkelnek. Ezeket mind egy szálíg el lehetne hányni s az egész falra szerelni. Így nemcsak esztetikai szempontból volna szebb, ha-

mentől szélesebb látókörben igyekezzünk összhangzásba hozni.

Igy olvastam nem régen e kérdést illetőleg a következőket: „A népiskola a kor szellemének irányt nem szabhat. Igaz ugyan, hogy a tanítók sokat használhatnak és sokat árthatnak a szerint, a mint vagy jó magot vetnek vagy konkolyt hintenek, de a korszellem létrehozása még oly tényezőktől is függ, melyekkel a tanítók nem rendelkeznek. A korszellem uralkodó eszméi a közéletben érintkezés alkalmával, a sajtóban az írók, a politikai tusáknál az államférfiak és az események által hozatnak forgalomba!”

Megengedem m. t. Közgyűlés, hogy az idézett szavak az első benyomásra elfogadhatóknak látszanak. Hogy ekkép a népiskolákat, a népnevelést a társadalom alakulására nézve *elsőrangú* tényezőnek nem tekinthetjük.

Ha azonban mélyebben vizsgáljuk a kérdést, be fogjuk látni, hogy a föltevés így meg nem állhat és a belőle folyó következtetés is jó részben megdől.

Mit értünk a korszellem alatt?

Ha a mi nemzetünk életében azt értjük, hogy a nemzet bizonyos rétegét idegen

áramlat sodorta magával; más erkölcs, más izlés, más szokások kezdenek uralomra vergődni, mint melyek az ősi, nemzeti gyökérből sarjadzottak; és hogy ennek az újabb irányzatnak oly leszivárgó ereje van, hogy a nemzet gyökerét, a népet is megérinti, a népben pedig oly gyöngye ellentállási képességet talál, hogy azt nemesak befolyásolja, hanem uralma alá hajtja: akkor természetesen a népiskola és egyáltalán semmiféle iskola a társadalom, a kor képét meg nem rajzolhatja, arra irányító hatással nem lesz. De ez esetben a nemzet ama bizonyos rétege hatalmába kerítette a népnevelést is.

Ha azonban az idegen erkölcsök, eszmék, szóval egy új áramlat meg is kíséri a népre befolyást gyakorolni, de a nemzet gyökerének, a népnek nevelése oly erkölcsi és nemzeti alapokra van fektetve, hogy az új áramlattal szembeáll, ellenáll: úgy az a népnevelés a nemzet életében csakugyan *elsőrendű alapvető* tényező lesz!

Csakis az ily iskolánál, az ily nevelésnek lesz képessége arra, hogy a nemzet fájának gyökerét, a népet az elpusztíthatatlanságig megőrizi és a nemzet képének ősi vonásait eltorzítani nem engedi.

nem még működési szempontból is tökéletesebb volna a szerelés.

Nem gáncoskodás vezeti tollunkat, midőn ezt az ügyet a nemes város figyelmébe ajánljuk, hanem a legjobb akarat. Örömmel tölt el bennünket Szatmárnak nagyszerű haladása és csupán azt óhajtanók, hogy a lehetőség határai között a hasznos mindig a széppel legyen párosulva.

A kender-termelés felkarolása megyénkben.

Agrár viszonyaink tagadhatatlanul mostohák. Megesontosodott, de elavult szokások, rossz esztendő, a termények csekély ára, a reánk kedvezőtlen vámpolitika, a munkáskérdés kiélesedése és a nagy adók azok a tényezők, melyek a jelenlegi állapotot megteremtették. Égető szükség van a reformokra. Állami életünknek eme fontos organumát a földmivelés ügyét addig kell rekonstruálnunk, a míg nem késő. Am az újjászervezés nagy munkáját nem hajthatja végre az állam egymagában, a bajok orvoslására nem elégséges a gazdák országos szervezkedése, sőt még a helyi viszonyoknak megfelelő modern gazdálkodás meghonosítása sem, hanem e hármasság hatás összműködése teremtheti meg a nagy horderejű eredményt. A maradiságból kivetkezett, az anyaföldet egész intellektuális és physisai erejükkel művelő gazdák saját érdekeik megvédésére és a merkantill rendszer tulkapásai ellen alakítsanak országos szövetséget és ezt anyagilag és erkölcsileg támogassa az állam! A specialis viszonyokat szemmel tartó s azokat a közzel harmoniába hozó irány lesz az egészséges magyar agrár politika. Megyénk gazdasági egyesülete is ezen elvnek szegődött zászlója alá. Üdvös intenciójának legujabbika a kender termelésnek akar propagandát csinálni Szatmár vármegyében. Am lehetnek, a kik jelentéktelennek, sőt czélszerűtlennek tartják a mozgalmat, de mi örömmel üdvözljük, új, jobb állapotok megteremtésére üdvösnek tartjuk annyival is inkább, hogy az állam is megígérte hathatós támogatását. A utóbbi években megyénk gabona termelésének mennyisége s annak ára olyan kedvezőtlenül alakult, hogy a gabona termelés alig hozott

valami jövedelmet, sok esetben pedig határozott veszteséggel járt. Gabnán kívül még tengerit szokott termelni nálunk a kisbirtokos (a nagy is legtöbbször) és ha erre is mostoha esztendő járt, akkor nagyon sok gazdának megrendült a tisztességes existenciája.

A kis birtokosnak tehát, kinek érdeke legjobban veszélyeztetve van, fel kell hagyni a megszokott egyoldalú gazdálkodással s a búzán és tengerin kívül olyan növényeket is kell termelni, a melyek földjén haszonnal termelhetők s így jövedelmi forrása többszörösíthető. Az óhajtott cél elérésére — a mi éghajlati és talajviszonyaink között — legalkalmasabb a kender.

A kender agyagos vagy homokos humusban dus talajt kíván. A lóp lecsapolása által nagymennyiségű televényföldet nyertünk, miért ne értékesítsük azt. S mily szép összeget jövedelmez a kenderrel bevetett cat. hold! 173 frt 14 krt hoz évenként, míg a zab 28 frt 81 krt, a rozs 37 frt 54 krt, a buza 52 frt 14 krt. Igaz ugyan, hogy a kender termelés nagyobb munkaerőt igényel, mint pld a buza vagy a tengeri termelés, de ez egyrészt az egyéni agilitás fokozását idézi elő, másrészt pedig a munkásnak olyan időben biztosít keresetet, melyben a régi rendszer szerint nem volna. Társadalmi tekintetben is előnyös tehát a kender termelés, mert a mezőgazdasági munkás helyzetének nagyot lendít.

Igy a legszerencsésebb különös növények egyike a kender, mert az egyéni hasznot úgy teremti meg, hogy abból megfelelő perzent a közügyek szolgálatára is jut. Ezeken kívül termelése által eleje vétetik a talaj egyoldalú kizsákmányolásának és az abból folyó káros következményeknek. Természet-szerűleg intenzívebb gazdálkodásra serkenti a termelőt. Gyors növekedése és sűrű állásánál fogva minden gyomot, gazt elnyom. Fejleszti a házi ipart, a téli hónapokban biztos keresetet nyújt a nőknek, az egész házinépet ellátja jóminőségű és különben drága pénzen beszerzendő vászonnal. Végre az eddig termelt szatmári kender vetekedett a bácsival. Nagyon könnyű tehát és hiszszük, gazda közönségünk siet is levonni a konsequentíát.

vódott, hogy csak ezek az alapok, ezek a gyökerek tarthatják, fejleszthetik éltüket.

Más nemzetekről is szólhatnánk! De hiszen maradhatunk itthon, és felvethetjük a kérdést: vajjon mi mentette meg a mi nemzeti génusunkat? Mikor — és hányszor idegen erkölcsök, izlés, szokás, ruha, nyelv ugyszólván elferdítették, elmosták a nemzeti szellemet?

A pusztulás közt ott maradt a falvakban, a nép családi tűzhelyein, az iskolákban a szentegyházakban egy-egy gyökere a nemzet nagy fájának. Azokat a gyökereket nem téphették ki sem a politikai tusák, sem az érintkezés, sem a kornak szelleme.

Mindezekből láthatjuk, hogy ha a népiszkola, a népnevelés a kornak vagy társadalmának irányt nem szab, de igenis elsőrangú tényezőnek kell lennie arra, hogy megőrizze a nemzet ősi alapjait, hitét, honszerelmét, erkölcsét, nyelvét, erényeit, egyszóval mindazt, a mi őt egységes élni tudó nemzetté teszi.

* * *

(Vége köv.)

Azonban a kender termelésnek egyik legfontosabb és legkényesebb mozzanata az áztatás. Ha az áztatás nem felel meg a kívánalmaknak, az eredmény problematikus. Az áztatásnál főszabály, hogy a kender egyenletesen ázzék, hogy a víz ne tartalmazzon vasat, vagy más festő anyagot, melyek a kenderrostot kisebb, nagyobb mértékben megfesthetnék, hogy a víz ne legyen nyálkás stb. Mindeme követelményeket kielégíti a müáztatás. A müáztatót legezletesebb kőből vagy téglából építeni. A mi szükségleteinknek megfelelőt építhetnénk 8—10 ezer frtért. Ezt az összeget magán vállalat vagy szövetkezeti uton bár, de a föld alól is elő kell teremteni. A befektetett tőke busásan megtermi kamatait, emellett az áztató anyagi kulturánk terén missiot fog teljesíteni. Mint halljuk, a gazdasági egyesület itt is elvállalta a közvetítést. Reméljük tehát egy jobb jövőt, kis gazdáink helyzetének fellendülését!

Hirek.

Gyászmise. Boldogult királynénk nevenapján, e hó 19-én ünnepélyes gyászmise volt a székesegyházban, melyet maga a püspök ur Ó méltósága mondott. Diszes katófalk volt felállítva a templom közepén. Az elhunyt emléke iránt táplált kegyelet megtöltötte a nagy templomot. Ott voltak az összes hivatalos hatóságok, a tisztikar képviselői, a tanintézetek növendékei tanáraik és tanárnőikkel. Rajtuk kívül a közönség soraiból is szép számmal jelentek meg, hogy imádkozzanak lelki nyugalmaért e nemzet nagy halottjának, kihez életében hazánk összes lakossága odaadó szeretettel vonzódott.

Az iskolák kegyelele. Elhunyt királynénk nevenapján városunk összes tanintézeteiben kegyeletes gyászünnepeket tartottak, hogy az ifjuság lelkébe élénk színekkel vésődjék be a boldogult emléke. *A kir. kath. főgymnásiumban Fölkel Béla főgymn. tanár* intézett magas színvonalon álló beszédet az ifjakhoz, nagy hatással fejtegetvén nagy királynéknak a haza szolgálatában kifejtett rendkívüli érdemeit. — *A kir. kath. tanítóképző intézetben* a bevezető ének után *Báthory Endre* aligazgató szólott az ifjusághoz, szívökre kötvén, hogy mint a nép leendő nevelői, ápolják az elhunyt emlékét a jövő nemzedék szívében. *Gaál Lajos* és *Duchnovszki Károly IV. oszt.* növendékek sok érzéssel és ügyesen szavaltak. *Fischer Pál* egy szép orgonadarabot adott elő, *Filins Aurél* a boldogult életét méltatta gondosan készített felolvasásában. A befejező gyásznének után *Perényi János* igazgató megkapóan ecsetelte a magyarnak azon kiváló szép tulajdonát, melylyel az ősök emlékének áldozik, — ezt ajánlotta az ifjak figyelmébe — *A zárdában* fennálló nőképző intézet megható gyászünneppel róttá le a kegyelet adóját megboldogult Erzsébet királynénk emléke iránt. Chopin egyik balladája és *Bethoven* gyászindulója volt az ünnepség kedvesen komoly kerete, melybe szavaltat, felolvasás és a képző-intézet növendékeinek teljes kara által zongora kíséret mellett előadott gyászdal volt ügyesen beillesztve. Erzsébet királyné mély vallásossága, a magyar nemzet iránt való rendkívüli szeretete, a szenvedők iránt való részvéte és nagy szerénysége, — e négy nagyszerű jellemvonás bővebb fejtegetése volt a csinos felolvasás

„A nép, a nemzet fájának gyökere — mondja Roscher. A korona virágai, levelei és ágai, sőt maga a törzs is elhalhat, de ha a gyökérzet egészséges, ismét megifjodhatik. Am, hol a gyökér nem sokat ér, az egész fa is kivész!”

A történelem igazolja uraim! hogy a nemzetek életében a rohanó korszak viharai csak ott okoztak végpusztulást, hol a nemzet elszigetelt vagy felsőbb rétegeinek leszivárgása korhadtt gyökerekre találtak. Mig ott, hol a nemzet fájának gyökere elmentálló képességét megőrizte, föntartotta — a nagy vihar, a szomorú pusztulás után kibujtak az első sarjak, hogy belőlük újra törzs, ág, levél és korona képződjék.

Bámulattal tekintünk a maroknyi, de hős bur nép felé. Idegenbe szakadva, körülvéve a közlekedés óriási méreteitől, az amerikai világ szellem csalfaságaitól: ugyan mikép őrizhette meg csudával határos módon ez a kis nép ősi hitét, erkölcsét, összetartozandóságának hihetetlen erejét?

Mert családi tűzhelyein, mert iskoláiban féltékenyen őrizte hitét, erkölcsét, ősi szokásait. Mert minden burnak vérébe szí-

tárgya. A nagy királynő erényeire való kegyeletes visszaemlékezés és azok magasztalása a növendékeknek válik javára; a szent mise pedig, melyet az ünnepség előtt a növendékek Istennek följajánlottak, a magasztalt királynő lelkének válik hasznára. — *A róm. kath. elemi fuiskolában* az alkalmi beszédet *Mondik* Endre tanító tartotta, mely kimagasló pontja volt az ünnepségnek. A tanulók közül Máthé János VI. oszt. Mihalovics Miklós IV. oszt. és Jaskovics István alkalmi költeményeket szavaltak. A gyászünnepség után a tanuló ifjuság a székesegyházban tartott ünnepélyes gyászistentiszteletre ment, hogy imádkozzék a megboldogult királyné lelki nyugalmaért. *A gör. kath. iskola* növendékeihez *Papp* Lajos lelkész beszélt a gyermekek felfogásához mért csinos előadással. A gyermekek a Hymnuszt és Szózatot énekeltek.

Polgármester jelölés. Ungvár város képviselőtestületének egy igen tekintélyes része *Lüley* Sándor távozása folytán megüresedett polgármesteri állásra *Fincicky* Mihályt jelölte, ki már egy alkalommal viselte Ungváron a polgármesteri tisztet.

Hivatalvizsgálat. Vármegyénk főispánja a mult hét folyamán a fehérgyarmati, mátészalkai és az erdődi szolgabírói hivatalokat vizsgálta meg. *Ilosvay* Endre mátészalkai főszolgabírónak a tapasztalt rend feletti megelégedését nyilvánította.

Áthelyezés. *Zaffiry* István szerencsi kir. járásbíró saját kérelmére a beregszászi törvényszékhez törvényszéki bírói minőségben áthelyeztetett.

Hymen. *Szajbold* Károly kassai gazdasági tanintézet tanár jegyet váltott *Káldy* Gyula kir. főmérnök leányával, Élmával Nagy Károlyban. — *György* József m. szigeti kir. mérnök a napokban vezette oltárhoz Nagy Bányán *Bittsánszky* Ede min. tanácsos leányát, Irén kisasszonyt. — *Faragó* Gyula, a rimamurány-salgótarjáni vasmű bányarészvénytársaság üzletvezető főnöke jegyet váltott a mult vasárnap városunkban *R. Nagy* Endre biztosítási tisztviselő leányával Berta kisasszonnyal. —

Steinberger dr. üdvözlése. Épen ma van az évfordulója, hogy dr. *Steinberger* Ferenczet a nagyváradai káptalan tagjává installálták. A ma reggeli vonattal *Békéssy* Géza árvászéki ülnök, dr. *Vajay* Károly tiszti főügyész, *Tankóczy* Gyula tanácsjegyző, dr. *Erdélyi* Károly, *Molnár* Mihály és *Mazurek* Pál Nagy-Váradra utaztak, hogy az évforduló alkalmából a városunkban kedves emlékeket hagyott főpapot a szatmáriak nevében üdvözljék.

Jubiláris dalünnepély. Szép hirnévnek örvendő dalgyesületünk a mult szombaton ünnepi estélyt adott, mely jelentőségére nézve főleg azért emelkedik ki a többi kedves estélyek sorozatából, mert ekkor ünnepelte az egyesület *Békéssy* Géza és *Lipezky* Elek daltestvérek működésének 25 éves jubileumát. Az ünnepeltek ott voltak a dalárda alapításának bölcsesjénél, s azóta törhetlen energiával, soha nem lankadó lelkesedéssel szolgálják a dalművészet érdekeit. *Jaskovics* Ferencz alelnök találó szavakkal ecsetelte érdemeiket, s átnyújtotta nekik a tevékenységükről kiállított elismerő diszoklevelet, melyért az ünnepeltek hálás szavakkal köszönetet mondtak. A mi a koncert műsorának befolyását illeti, arról csak magasztalólag lehet szólni. *Vajay* Imre dr., *Márton* Lázár, *Ekkel* Lajos, *Jónás* Béla és *Hódossy* Lajos Hoffmann meséinek első felvonását adták elő, *Szegedy* Zelma, szintársulatunk jeles művésznőjének közbejöttével, *Veres* La-

jos zongora-kisérete mellett. Meglepő volt az eredmény, mely ennek a nehéz darabnak részleteit a művészi tökély fenségében érvényre juttatta. *Szegedy* Zelma kisasszonynak még egy énekszámja volt, melyet rendkívüli bravourral adott elő, s látván a közönség lelkesedését, még egy áriát énekelt Hoffmann meséiből. Az egyesület szép vírágesokkal lepte meg a művésznőt. Még egy népdalt s a jubiléumok tiszteletére egy üdvözlő dalt adtak elő, melynek szövegét dr. *Fodor* Gyula írta, zenéjét *Méder* Mihály szerzette. A jól sikerült koncertet egy tervezett fejezte be Hoffmann meséiből, melyben dr. *Vajay* Imre, *Ekkel* Lajos és *Hódossy* Lajos remekeltek. Ezután kedvvel járta a fiatalság reggelig.

Kinevezés. Ó felsége *Leitner* Endre vesztprémi törvényszéki jegyzőt a szinyórváraljai járásbírószághoz albirónak nevezte ki

Jubileumi bucsu. Mező-Petriben a szokott Erzsébet-napi bucsut a jubiléum év alkalmából a rendesnél nagyobb ünnepélyességgel tartották meg. Az ünnepély fényének emelése végett a gondos lelkipásztor *Brázay* János a szent mise bemutatására *Hámon* József prépost kanonokot, ünnepi szónoknak dr. *Fechtel* János főgymn. tanárt hívta meg, kik *Haller* Jenő főgymn. tanárral csakugyan ki is rándultak Petribe, hol a templomünnep a hívek nagyszámu jelenlétében folyt le. Délben a plébánosnál fényes ebéd volt, melyen számos tószit fűszerezte az együttlét perczeit.

Gyászhir. *Horváth* Elemér végzett joghallgató, id. *Horváth* Mihály megyei árvászéki ülnök fia e hó 15-én életének 23-ik évében Nagy-Károlyban elhunyt. Hült teteimet e hó 16-án helyezték örök nyugalomra Paposon. — *Katona* Mihály nőiszabó iparos; városunk sokak által ismert és becsült szerény polgára, mint részvételt értesülünk, ma reggel elhunyt. Nyugodjanak békében.

Rákosi Viktort, az ezres disztagját az elmult héten tartott választáson a székes főváros legtekintélyesebb kerülete, a VIII. kerület a legtöbb szavazattal városi képviselőnek választotta meg. *Berzeviczy* Albert, *Havas* Rezső stb. a legtekintélyesebb józsefvárosi képviselők mind sokkal kevesebb szavazatot kaptak.

Jubiláris ünnepély. A kir. kath. főgymn. ifjusága lélekemelő ünnepélyt tartott a keresztény Magyarország kilencszázados évfordulója alkalmából. Előzetesen szent mise volt, majd a tornacsarnokban gyűlt össze az ifjuság, hol nemsokára szép közönség jelent meg. Ó méltósága a püspök ur is részt vett az ünnepélyen. Bevezetésül az ifjuság egy szép egyházi éneket, záradékkul a Szózatot adta elő. *Kende* György és *Nagy* Vincze gymn. növendékek sok érzéssel és szép előadással szavaltak. Az ünnepség dr. *Fechtel* János beszéde által a nagy történelmi esemény színvonalára emelkedett, melyet szavai aranybetűkkel véstek a hallgatóság lelkébe. Oly talpraesetten rajzolta a kereszténység átalakító hatását a magyar nemzetre, hogy mindenki a legnagyobb elismeréssel adózik neki. A jelenvoltak egybehangzó véleménye szerint dr. *Fechtel* aligha mondott valaha ennél tartalmasabb beszédet. *Láng* Gyula, *Pojlák* János és *Szücs* János a „Hit, remény, szeretet” trilógiának elszavallása által szereztek maguknak érdemet. A többi iskolákban a jubiléum ünnepségek a jövő vasárnap tartatnak meg.

Választási mozgalmak. Az első és a második kerületben megüresedett képviselői állások betöltése végett erősen folynak a moz-

galmak. Az első kerületben *Deák* Kálmán megválasztása körülbelül biztosra vehető, míg a második kerületben erős küzdelemre van kilátás. Az egyik jelölt *Papp* Endre kir. törvényszéki bíró, kinek érdekében már két értekezletet is tartottak párhívei. Erős pártja van. A másik jelölt *Orosz* Alajos főgymn. tanár, ki mellett a kerület polgársága szintén tömören sorakozik. A választás a jövő vasárnap, e hó 25-én lesz.

Meghívó. A szatmári jótékony nőegylet árvaháza javára 1900. évi november hó 24-én, szombaton esti 8 órakor, a polgári társas-kör termeiben táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez, melyre kívül címzett urat és családját tisztelettel meghívja az elnökség. Műsor: 1. Nagy ábránd. Somnambuladalmából, *Thalberg*től. Zongorán 4 kézzel játszik: *Matolay* Gáborné urhölgy és *Kovács* Leo ezredes. 2. Felolvasás. Tartja: Dr. *Fechtel* János tanár. 3. a) *Schubert-Wilhelmy*: Ave Maria. b.) *Hubay*: Csárda jelenetek. Hegedűn előadja *Havas* Miklós ur, zongorán kíséri *Benkő* Miksa ur. 4. Monolog. Előadja: *Lengyel* Elza kisasszony. 5. Hármás. Éneklük: Dr. *Vajay* Imre, *Ekkel* Lajos, *Hódossy* Lajos urak. Belépti díj személyenkint 2 korona, családjegy 4 korona.

Az ungvári plébános kinevezésének az *Ung* című lap társunk vezércikkét szentel, melyben kiemelve az eltávozott *Hehelein* Károly kanonok rendkívüli érdemeit, teljes megelégedésének ad kifejezést, hogy utódja *Benkő* József lett. Az általános öröm és megelégedés érzete volt látható az első hír hallatára — írja lap társunk — hogy *Benkő* József a kinevezett ungvári plébános. Az egész város és vármegye ismeri és szereti őt, biztos lehet az iránt, hogy idejövetele örömmünnepe lesz az egész városnak.

Emlékeztetés A szatmáregyház megyei irodalmi kör és a kath. kaszinó által rendezendő *Vörösmarthy* ünnepély a jövő vasárnap este 6 órakor lesz a *Czezil* egyesület disztermében. A fáradhatatlan rendezőség tömeges megjelenést kér és reméll.

Kápolna szentelés. Igen szép és megható ünnepély folyt le folyó hó 18-án, a Máramaros megye Felső-Visó községéhez tartozó 5 házból álló, s az erdészeti kincstár tulajdonát képező *Fajna telepen* épített *Erzsébet kápolna* felszentelése alkalmával. Már 17-én utnak indultak a felső-visói hitbuzgó r. k. hívekből mintegy 300—400-an, ki gyalog, ki szekeren, hogy másnap jelen lehessenek a községtől 32 kilométernyire levő kápolna felszentelésén. A felszentelési szertartást Ó méltósága a püspök ur megbízásából *Hung-réder* György cz. kanonok, felső-visói arany-misés plébános végezte. A szentmise alatt a felső-visói dalárda énekelt, ez alkalomra a dalárda tulajdonát képező fiszharmoniumot is fölszállították. Gyönyörű napfényes idő kedvezett az ünnepélynek, s oly megható volt ott, a vadonban, a rengeteg fenyves erdők közepett, egy kis tisztás dombon a szép kápolna, körülötte az ünnepi ruházatban tarkáló nép térdepelve, a dalárda éneke, s a mozsarak durrogása, mely visszhangzott a határszéli Kárpátoktól! Az isteni tisztelet után, mely 12 órakor ért véget, *Kostenszky* Béla fajnai kincstári erdész ebédet adott az intelligencia részére. Az első felköszöntőt *Husovszky* Péter felső-visói róm. kath. egyházzongornok mondta a házi gazdára, köszönetet mondva neki a f.-visói róm. kath. hitközség nevében is e kettős nemes tettéért, mert egyben megörökítette megboldogult *Erzsébet* királynénk emlékét, másodsor temp-

lomhoz juttatta itt, a vadonban lakó 15—20 r. k. családot. E nemes tettéért Isten áldását kérte reá és családjára. A kápolna építést *Kostenszky Béla* kincstári erdész. *Szaplonczay Miklós* kir. tanácsos. országgyűlési képviselő veje kezdeményezte, arra a szükséges pénzt közadakozás útján gyűjtötte az építkezést személyesen vezette s egyedül az ő érdeme az, hogy itt a Kárpátok tövében is megboldogult királynéknak egy örökös emléket, s a fróm kath. híveknek Erzsébet napjára egy bucsújáró helyet létesített. A kápolna felszerelése szinté közadakozásból jött össze. Ő méltósága a püspök ur a 200 korona pénzádományon kívül misemondó ruhát ajándékozott. A gyönyörű szép szent Erzsébetet ábrázoló oltárképet *Kostenszky* erdész egy barátja: *Mezőssy Rezső* lugosi m. kir. erdőgondnok festette. Az örök lámpát *Duszek István* m. kir. erdőőr, az oltár-terítőt *Palády Ilona* k. a. az oltár-párnát *Ibrányi Lászlóné* sz. báró *Vay* Erzsébet, az oltár lépcsőszőnyegét *Krafcsák Rezsóné* stb. adakozták. Isten áldása kísérelje mindenüvé e nemes szívű erdész urat és családját e szép tettéért. Szigeti.

Tanítóegyesületi gyűlés. A szatmár-ugocsa megyei róm. kath. néptanítóegyesület e hó 14-én választmányi ülést tartott, melyet *Bodnár Gáspár* elnök nyitott meg. Örömmel vette a választmány tudomásul a fehér-gyarmati esperesi kerület sikerdus működését, melynek kapcsán köszönő iratot rendelt küldeni *Gáspárdy Rudolf*hoz, a kerület nemesen gondolkodó espereséhez. *Mindák József* halmi róm. kath. tanító özvegyének az egyesület pénztárából 40 korona segély küldetett és részvétirat lett hozzá intézve férjének gyászos elhunytá alkalmából. A nógrádmegyei tanítóegyesület mozgalmat indított meg, hogy a vasuti kedvezményes jegy a nem állami tanítóknak is megadassék, — a választmány készséggel hozzájárult a mozgalomhoz s ez értelmében feliratozták a képviselőházhoz.

Ájtatos alapítványok. Az elmúlt héten a következő ájtatos alapítványok érkeztek az egyházmegyei hivatalba: *Piszl András*, erdődi lakos sz. misealapítványa: 100 kor., *Probst Teréz*, erdődi lakos sz. misealapítványa: 130 kor.; *Szerafin Elemér és Valeria*, n.-somkúti lakosok sz. misealapítványa: 80 kor.; *Tóth János*, viszokai lakos sz. misealapítványa: 80 kor.; *Getyátko András*, vinnai lakos sz. misealapítványa: 220 kor.; *Schrepler János*, mező-teremi lakos sz. misealapítványa: 180 kor.; bold. *Egry Johanna* alapítványa a szegényalap gyarapítására: 200 kor.; sz. misealapítványa 40 kor.; övv. *Junger Ferenczné*, t.-ujlaki lakos sz. misealapítványa: 100 korona.

A jótékonyág érdekében. Lapunk más helyén hoztuk a nőegyleti árvaház javára szombaton este rendezendő koncert és táncmulatság meghívóját. Az érdeklődés városzerte olyan nagy, hogy a legszebb sikert lehet jósolni a mulatságnak. És így volna ez rendjén. Egy olyan intézményt, mely a jótékonyág szolgálatába szegődve számtalan elhagyatott árvának törli le könnyeit és teszi rájuk nézve elviselhetővé az életet, működésében minden jó érzésű és nemesen gondolkodó embernek támogatni kell. Az egyesület szívesen látja a város és a vidék művelt közönségét, épen azért, akik tévedésből talán meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, forduljanak az egyesület titkárához.

Az irgalmas nővérek zárdájában kegyelettel ünnepelték a növendékek Erzsébet királyné névnapját. A képviselőintézetek s a

polgári iskola ifjúsága szavalmányokkal s énekszámokkal, a katona leánykák internatusa alkalmi diszeldadással tüntette ki magát. Ez utóbbi előadásra a helyben állomásozó katonatiszti kar is hivatalos volt. Az ünnepély végén a növendékek kedves ajándékokat kaptak az intézet előjáróságától.

A szatmárnémeti. ev. ref. főgimnázium fentartótestülete f. évi november hó 25-én (vasárnap) d. e. 1/2 11 órakor a szatmári ev. ref. egyház tanástermében (főgimn. épült, I. emelet) rendes közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Igazgatói jelentés a főgimn. 1899—1900. évi állapotáról. 2. Az építkezési államsegélyből 20 ezer kor. kiutalványozása. 3. Jelentés az 1899—1900. évi pénztári számadás megvizsgálásáról. 4. Jelentés a főgimn. „Belrendtartási szabályzat” megerősítéséről. 5. Ig. tanácsi elnök és 4 (2 a szatmári-, 2 a németi egyház tagjai közül) igazgatótanácsos választása.

Kardpárbaj volt tegnapelőtt *Poszvek Nándor*, a szatmár megyei gazdasági egyesület titkára és *Koós György* törvényszéki aljegyző között. *Koós György* jobb kezén a hüvelyk és mutatóujj között kapott vágást, illetve-amint mondják-érthetetlen módon szaladt bele ellenfelének kardjába.

Birtok-változás. Dengelegen *Kende Zsigmond* és *Boér Endre* birtokát megvette részgei *Jasztabszky Kálmán*.

A testvérgyilkos kivégzése. Ófelsége a király *Papp Bélára* nézve helybenhagyta a bíróságok által kimondott halálos ítéletet, *Zsoldics Mihály* halálítéletét pedig életfogytiglan tartó fegyházra változtatta. *Papp Béla* a halálos ítéletet holnap, csütörtökön reggeli 7 órakor fogják végrehajtani. A hóhér *Bali Mihály* kedden reggel már meg is érkezett két pribékjével városunkba és azonnal jelentette magát a törvényszéki elnöknek és a kir. ügyésznél. Az ítéletet ma reggel zárt ülésben hirdette ki a törvényszéki elnök, a bíróság tagjai, a védők és vádlottak előtt. *Papp Béla* nem akart az ítélet kihirdetésére bemenni, s karhatalmat kellett alkalmazni. Miért menjek be, úgy is tudom, hogy felkötnek. Az ítélet kihirdetése után erős hangon, dacosan mondotta: Tudomásul veszem. A budapesti kir. főügyész helyettes *Bali Mihályt* a köv. hivatalos utasítással küldötte ki: *Bali Mihály* állami hóhérnak, Budapesten. Utasítottam őnt, hogy a halálbüntetésnek leendő végrehajtása végett folyó év nov. 19-én (hétfőn) a Budapestről induló személyvonattal Szatmár-Németibe utazzék és megérkezével az ottani kir. ügyészségnél haladék nélkül jelentkezzen. Bpest, 1900. nov. 19. A budapesti kir. főügyész helyett *Vargha Ferenc* kir. főügy. helyettes.

Véres családi dráma. Szerdán reggel a hajnali órákban *Ivánicz László* munkácsi ácsmester feleségét előre elküldte a napi munkájok folytatására, ő maga azon kifogással, hogy 6 gyermekét rendben hagyja, otthon maradt. Az asszony eltávoztával a szelid, jámbor emberből iszonyu vadállat lett s felült azezal fogott hozzá pokoli munkájához. Két kisebb gyermekének (2 és 4 éves) baromi módon nyakát szegte, a nagyobbak ettől eliszonyodva, ijedten, visítva menekültek ki az utcára. Az örült vadállat csak most ébredt tetteinek borzasztóságára s örülségében az istállóba futva, azonnal felakasztotta magát. A kötél azonban elszakadt s ő, hogy elhárításának eleget tegyen, borotvájával nyakán borzasztó sebet ejtett. A két ártatlan gyermek tüstént meghalt, ő maga a munkácsi kórházban a halállal vívódik. Iszonyu

tettét az anyagi szükség miatti elmezavarásban követte el.

Betörés. Brann S. patóházi kereskedő üzletébe folyó hó 14-én éjjel eddigéle ismeretlen tettesek betörték és elvittek sok mindent: dohányt, szivart, cigarettát, sőt, pálinkát stb. Érdekes a dologban az, hogy az ablak, melyen behatoltak a boltba, oly kicsiny, hogy azon csak 7—8-éves gyermek férhet be. Hová haladunk, ha ily korban is tud már a gyermek lopni.

Bejtélyes hűn. Aranyos-Megyes határán a múlt napokban egy csecsemőt találtak meghalva. Szájával lefele volt fektetve, miből azt lehet következtetni, hogy a kis csecsemő még élt, mikor kitétek s így gyilkossági szempontból tette vagy tette ki a kegyetlen anyja. A legszigorubb vizsgálat indított a bűnös anyja kiderítésére s mint halljuk, a vizsgálat helyes nyomon halad.

Verekedés. Ar-Megyesen a múlt vasárnap verekedést rendezett néhány duhaj legény. A verekedés oly szerencsésen sikerült, hogy egyiknek oldalát törték be és vagdalták meg késsel, a másiknak a feje töretett be sikeresen. Most már mind a kettő ágyban elmélkedik a „véres nap” felett.

Menetrend változás villamos-vonatunkon.

A közönség köréből fölmerült számos kívánságra villamosunk e hó 16 tól kezdve reggel 7 óra helyett már reggel 6 órakor kezdi meg rendes menetét, hogy a reggel 6 és 7 óra közötti vonatknál kellőképp ott lehessen. A villamos gépek így megrövidített éjjeli szünetét az éjjeli s a hajnali menetek elmaradása pótolja. A hajnalban Szatmárhegy és Erdőd felé menő vonat s a szatmárhegyi pénteki vásári vonat csak a hidfőtől fog indulni gőzmozdonnyal, az előbbi reggel 4 óra 2 perczkor, az utóbbi reggel 5 óra 32 perczkor — A vasárnap későeste bejövő vonat szintén csak a hidfőig jár s oda éjjel 11 óra 18 perczkor érkezik. Üzletkezelőség

Figyelmeztetés. A közuti villamos vasuti közlekedés biztonsága, valamint az élet és testi épség megvédése érdekében tett alábbi rendelkezésekre midőn a város közönségét általában felhívom, egyszersmind a nagyméltóságú m. kir. belügyminister urnak 1887. évben 51201. szám alatt kiadott rendeletéhez képest különösen figyelmemmel a szülők, rokonok, gyámok és felügyelőket, hogy a gondjaikra bizott s 12 évesnél fiatalabb gyermeket figyelmeztessék, miszerint: a mozgásban levő kocsik előtt szaladni, a kocsikat követve dobálni, a sinekre, — főleg azok közé — követet, kavicsot, vagy bármilyen tárgyat rakni, szigorú büntetés terhe alatt tiltva van. S amennyiben ezen figyelmeztetés ellenére a gyermekek feletti kellő felügyeletet mégis elmulasztanák, miután a kiskorúak által elkövetett s a vasuti közlekedés biztonságát veszélyeztető cselekményekért az illető szüle, rokon gyám vagy felügyelő felelős: — kihágást követnek el, s az 51201. sz. b. ministeri rendelet alapján 4—200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel s behajthatatlanság esetén 12 órától 10 napig terjedhető elzárással fognak büntettetni, a felnőtteknek ily nemű veszélyes cselekménye ellenben az 1879. XL. t. cz. 111. §. alapján s a kir. járásbíró által egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog megtoroltatni. Szatmárt, 1900. november 16-án. *Péchy* tb. főkapitány.

Csak 4 koronáért 200,000 korona nyerhető. Különösen kedvező nyeresési esélyeket nyújtanak az ő Felsége által engedélyezett

új államsorsjáték sorsjegyei, minthogy 18,122 sorsjegy 418,640 korona készpénzben kerül egyszerre sorsolásra és a főnyeremény 200,000 korona. Állami felügyelet és kezesség. Mint hogy e 4 koronás sorsjegyek előre láthatólag gyorsan elfognak, ajánlatos, hogy ily sorsjegyekre szóló megrendelések a Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaságnál (Budapest, Gizella-tér Haas-palota) mielőbb, de legkésőbb 8 napon belül beküldessenek. — A nevezett intézetnél osztálysorsjegyek is kaphatók eredeti áron és megjegyezzük, hogy ez egyúttal az ország legnagyobb elárúsító helye, mely a sorsjegy vevőinek a legnagyobb előnyöket is biztonságot nyújtja.

Örök naptár. A legeredetibb és legérdekesebb naptárak egyike az immár 3-ik kiadásban megjelenő *Bacsó-féle „Örök naptár”*, melyet *Bacsó Ferenc* fővárosi állami tisztviselő szerkesztett. Magában foglalja ez a mult, jelen és jövő bármely évében előfordulható összes naptárakat, számszerint 61 teljes községes naptárt, melyek az évek folyamán váltakozva érvényesek. Aki tehát egyszer megveszi, minden esztendőre ellátja magát naptárral, miáltal sok pénzt takarít meg, sőt az elmúlt évek naptárainak is mindig birtokában lesz, ami igen érdekes dolog. Így pl. a többi közt megtalálhatja benne mindenki a maga születési évének naptárát, s láthatja belőle, hogy a hét melyik napján pillantotta meg a világot, hogyan estek abban az évben az ünnepek, husvét, pünkösöd stb. stb. Rendszeres gyűjteményben közli továbbá az „Örök naptár” hosszú évszázadok időjárás tapasztalatait és babonáit, melyekből komolyan vagy tréfásan mindig előre megmondhatjuk milyen idő lesz? Igen becses a világtörténelmi nevezetességeket tárgyaló fejezete is, mely gazdag anyagot szolgáltat mindenkinek minden körben az okos, szellemes és lebilincselő társalgásra. Külső kiállítása pedig új, díszes, színpompás, hogy a legelőkelőbb szalonok asztalán helyet foglalhat s így alkalmi ajándéknak is különösen ajánlható. Bolti ára 2 korona, de lapunk olvasói lapunk kiadóhivatalában 1 korona 30 fillér kedvezményes áron rendelhetik meg, mely összeg az előfizetési díjjal egy utalványon is beküldhető. Ajánlott és bérmentes megküldés céljából még 35 fillér portó is mellékelendő.

Nincs többé komisz dohány. A teljes egyenlőség közeledik a megvalósulás felé. Úrnak, parasztnak, szegénynek és gazdagnak eddig közös gyönyörűsége volt a dohány, csak hogy az ur finomabb dohányt gomolygó füstjébe temette unalmát, míg a szegény ember komisz kapadohányt szívta, hallgatta el gyakran korgó gyomrát. Ezentúl már nem lesz így. Feltalálák már azt a szert, mely a legrosszabb dohányt is a legkellemesebbé legzamatosabbá teszi. Szabadalmazott dohányfinomítószert gyár alakult még pedig Magyarországon, mely reklámjaiban fennen hirdeti, hogy szabadalmat nyert oly folyadékra, mely olyan, mint a régi alchimisták által keresett bölesek köve a rosszat jóvá, az erőset gyengévé teszi. A javítandó dohányt ezen folyadékban 5 percig kell csak áztatni s aztán kifacsarva szárítani s megtörténik a titokzatos átváltozás: a legrosszabb dohány is 5 perc alatt a legfinomabbá, zamatossá, illatosá kellemessé és gyengévé lesz. Egy kis üveg, mely ezt a csodát előidézi, mely 25—30 drb. 8 filléres dohányt javít meg, potom 60 fillér, egy nagy üveg, melyben egyszer annyi van 1 kor. Aki tehát olcsó pénzen kitűnő dohányt akar szivni — próbálja meg azt a szab. dohányfinomító szert.

Osztálysorsjegyet vásároljunk a M. K. főtözszében, hol pontos kiszárolgat mellett az esetleges nyeremények azonnal kifizetnek.

Fertőző betegségek ellen, melyek leginkább az egészségtelen ivóvíz által terjesztettek, biztos óvszer a tiszta egészséges ásványvíz. Felhívjuk tehát szíves olvasóink figyelmét a „Kristály” Szt. Lukácsfürdői hegyiforrás hirdetésére.

Színház.

Sikerült est volt a *Kornevillei harangok* előadása is (nov. 17.), melynek elévülhetetlen kedves áriáit Rothy, Szalóczy és Kemény nagy hatással dalolták s valamennyien természetesen jó kedvvel játszottak össze, hogy a közönség kitűnően mulasson.

Ugyanezt mondhatjuk a *Gyimesi vadvi-rág* előadásáról is (nov. 18.).

Kevésbé szerencsés volt *Dodo főhadnagy*, (nov. 15.) mely a szereplőket is szemmel láthatólag untatta; *Napoleon öcsém* is ugyan, (nov. 19.) hogy mulatott rajta az ember, de nem vágyik még egyszer látni.

Kellemetlen volt e héten a színlapok megbízhatlansága, külföldösen a multszerdán.

A színház kezd népesedni; a leszállított helyáras estéken pláne meg is telik. Ideje már, hogy a bevételek sasonja is földerüljön. Az előadások sora változatos, színészeink kiadósak; panaszuk csak azoknak van, kik családtagjaik számára is béreltek szelvényeket, amennyiben úgy látszik, a direktor arra utazik, hogy a szelvények a bérlők nyakán maradjanak.

Mult kedden *Delila*, Feuillet tragikus színműve pompásan sikerült. Molnár a festő sympathicus szerepét, Holéczi a márványszivű hölgyet remekül játszotta.

Szerkesztői üzenet.

A helybeli t. papság figyelmébe. Kérjük azon nt. urat, ki Blanchard et Barrère frères: Atlas géographique et iconographique d' Ecriture Sainte, publié par M. L. Migne, Paris cz. művet magához vette, szíveskedjék azt mielőbb szerkesztőségünkhez juttatni.

V. B. Köszönettel vettük, közölni fogjuk. *Cs. V.* Elkésve érkezett, már le volt zárva a lap. Ma kaptuk meg,

Nagy: Mond csak kérlek Balogh, vettél már magadnak osztálysorsjegyet?

Balogh: Még nem, mert nem tudom melyik a legszerencsésebb főáruda.

Nagy: A legszerencsésebb főáruda

Bihari Ede

Budapest, IV., Városház-utca 14.

Gondold csak kedves barátom, minő szerencsés ember, rövid idő alatt már kétszer nyerték nála a jutalomdíjat.

Balogh: mi az a „jutalomdíj“?

Nagy: Jutalomdíj, barátom az a legnagyobb nyeremény

600,000 korona.

Én ebben a főárudában játszom és mondhatom, hogy nagyszerűen szolgálnak ki, a huzás után azonnal lakásomon van a huzási jegyzék.

Balogh: Mikor van az I. osztály huzása?

Nagy: Az már f. évi november 15 és 16-án van és $\frac{1}{1}$ sorsj. 12 kor. $\frac{1}{2}$ sorsj. 6 kor. $\frac{1}{4}$ sorsj. 3 kor. $\frac{1}{8}$ sorsj. kor. 1.50. De nem ajánlatos sokáig késni, mert közel a huzás előtt szörnyű nagy nála a kereslet.

Balogh: Ugy, akkor azonnal rendelék magamuak egy sorsjegyet

Bihari Ede főelárúsítónál

Budapest, IV., Városház-utca 14.

BOR. 1—2 éves homoki 6-bor, 22 krtól 32 krig Ujbor október 30-tól kezdve 16 fttól 24 fttig.
Szőlővessző. Fajtiszta, kitűnően beérett 11 jelles csemegés és 11 borfajból. Sima vessző 2 és fél fttől felfelé. 2 éves gyökörös 12 fttől felfelé.
Nemes eperfa. 6 láb magasán ojtva 30 krtól 60 krig. Nagyban vételnél 10—50 százalék engedmény.
Birsojtvány. Rendkívül nagygyümölcsű 7 fajban. Vannak rendelím. kik ezer száma ültetik, mert rendkívül hamar és bármilyen talajban bőven terem. A szép növésű 2—3—4—6 éves fák drbja 15 krtól 50 krig. Nagy vételnél olyan engedmény, mint az **epernél**.
Spanyol meggy. Pándi vagy Körösi meggy. Gyümölete rendkívül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb, 2—3—4—5 éves fák drbja 15 krtól 50 krig. Nagy vételnél oly engedmény, mint az **epernél**.
Diófa. Könnyű törű, 2—3—4—5 éves fák ára 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél 10—50% engedmény.
Mindenféle nemes gyümölcsfa. Körte, alma, szilva, ősz és kajsziabarack, cseresznye, meggy, szelíd gesztenye, lasponya, szomorú alma, szomorú eper magas és törpe alakban. Ar 15 krtól 50 krig. Nagyban vételnél tetemes engedmény.
Kiseleztezt ojtvány. 2—3—4—5 éves példányok ára 2, 5, 7, 10, 15 kr.
Mindenféle vadoncz. 1000-re 5-85 fttől 19 fttig.
Alác 1—2 éves, 1000-re 3-50 fttől 12 fttig. Végtelen nagy készlet.
Sövény készítésre gleditsia (lepényfa, Krisztus koronája), 1—2 éves, 1000-re 5 fttől 14 fttig.
Sövény készítésre maclura aurentika 1000-re 5-80 forintól 20 forintig.
Kerti eszköz. Horolós szállító ültető vas, korti fűrész, olló, görbe szemző, valamint ojtókés, jelfa, ojtókés és kitűnő anyagból készültnek s ezek 20—30 százalék engedményen től 6 het, esetleg 4—6 havi hitelt is kapnak. **Ar- és névjegyzéket** küld: **Unghváry László Czeplédrol.**

Előkelő összeköt-

tetéssel bíró egyének

fix fizetés mellett

azonnal alkalmazást nyerhetnek.

Czim a kiadó hivatalban.

Csinos kivitelü

báli, üdvözlő kártyákat, lakodalmi és eljegyzési meghívókat, mérlegeket, mindennemű rovatos munkákat, üzleti körleveleket, falragaszokat, a legjutányosabb ár mellett készít a

„PÁZMÁNY-SAJTÓ”

könyvnyomda.

Ugyanitt nagy raktár: egyházi, iskolai, katonai, jegyzői nyomtatványokból.

Hirdetéseket

legolcsóbban vesz fel

a

„HETI SZEMLE”,

Szatmármegye legelterjedtebb s egyedüli politikai hetilapja.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére a „vörös kereszt”-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüsszel, Bologna, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Walteggasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1900-ik nyári és őszi idényre papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen:

meleg téli havelokokat, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapucni-mok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben. Szövetek méter számra is eladatnak.

— Egyházi szerek —

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

Petróleom olaj és villany lámpák villamos izó testek minden nagyságban 70 fillér.

GYÓRY KÁROLY

ÜVEG PORCELLÁN LÁMPA ÉS HÁZTARTÁS BERENDEZÉRI ÜZLETE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR.

— OLCSÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS. —

50 kor. menyaszonyi kelengyék áll 100 drbbal
27 drb. üveg 72 porcellán edény és 1 drb. fa táleza
vannak 200, 300, 400, 500, kor. kelengyék melyek az
evő és ivó készleteken kívül igen sok használati és disz
tárgyakat tartalmaznak égők 15, 25, 35, 45, 72 gyertya
fényre ezen égők bármely petróleom lámpába alkalmaz-
hatók, — alkalmi ajándék tárgyak nagy
választékban.

kész szolgálattal

Gyóry Károly.

Zománczolt lagirozott és nikkal edények képeretkezés minden kivitelben.

Alpaca és cinacél evő eszközök.

Csillár petróleom 44 fillér

M.K.EGYETEM
VEGYTANI INTÉZETE:

KRISTÁLY

SZT. LUKÁCSFÜRDŐI

HECZYFORRÁS

IGENTISZTA

BICARBONAT

ÁSVÁNYVIZ

KAPHATÓ:
FÜSZERKERESKEDÉSEKEM
VENDEGLÖKEM
ÉS MINDEN VASUTI
ÉTKEZŐ KOCSIBAN.

„Több száz kiváló orvos által ajánlva,
„A legizletesebb és legolesőbb ásványviz.”
Kapható Szatmáron: minden jobb „fűszer-
kereskedésben és vendéglőben.”